

Kort er like godt ?

En validering av
The Affect Inventory Short Form-42.

Henrik Gamborg Meren

Hovedoppgave ved Psykologisk Institutt

UNIVERSITETET I OSLO

Oktober 2017

Kort er like godt?

En validering av

The Affect Inventory Short Form-42.

Henrik Gamborg Meren

Hovedoppgave ved Psykologisk institutt, UIO

Oktober 2017

© Henrik Gamborg Meren

2017

Tittel

Henrik Gamborg Meren

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

VI

Sammendrag

Forfatter: Henrik Gamborg Meren

Tittel: Kort er like godt? En validering av The Affect Inventory Short Form-42.

Veileder: Ole André Solbakken

Bakgrunn: I en tid der det stadig blir mere fokus på følelser i terapi og forskning har affektbevissthet vist seg å være et nyttig begrep. Basert på et tidligere selvrappport skjema forsøker jeg å validere en nyere og kortere form som kan gjøre måling av affektbevissthet lettere tilgjengelig både for forskere og klinikere.

Metode: Datamateriale (N=157) samlet fra til en tidligere studie blir brukt til å sammenligne en konstruert test AII-42 med eksterne mål samt vurdere reliabilitet og intern struktur av testen. Hypoteser testes med Pearson's r korrelasjonsanalyser og prinispal komponentanalyse.

Resultater: AII-42 viste tilfredsstillende intern konsistens og god konvergent og diskriminant validitet sammenlignet med OQ-45, SCL-90-R, IIP-64, TAS-20 og ERQ.

Konklusjon: Funnene gir støtte for både reliabilitet og validitet og AII-42 foreslås å testes på en virkelig sample.

Forord

Takk til alle som har vært til hjelp og støtte. Særlig mine n

Innholdsfortegnelse

1. Innledning

1.1 Følelse, affekt, emosjoner og grunnleggende affekter.....	1
1.2 Affektbevissthetsmodellen.....	1
1.3 Affektbevissthetsintervjuet.....	2
1.4 The Affect Integration Inventory AII.....	3
1.5 Hypoteser.....	4

2. Metode.....5

2.1 Utvalg og datamateriale.....	5
2.2 Måeinstrumenter	6
2.2.1 Affect Integration Inventory AII 2.0	6
2.2.2 Affect integration inventory short form AII-42.....	6
2.2.3 IIP-64 versjon C, The Inventory of Interpersonal Problems.....	7
2.2.4 TAS-20 Toronto Alexthymia Scale 20.....	7
2.2.5 ERQ Emotion Regulation Questionary	8
2.2.6 OQ-O45 Outcome Questionnaire 45.....	8
2.2.7 SCL 90 Symptom Checklist 90 R.....	9
2.3 Analyser	9

3. Resultater .....

3.1 AII-42 Deskriptiv statistikk og reliabilitetsestimater	10
3.2 Korrelasjoner mellom AII 2.0 og AII-42	11
3.3 Korrelasjoner mellom AII-42 og eksterne mål.....	12
3.3.1 Korrelasjoner mellom AII-42 og ERQ.....	12
3.3.2 Korrelasjoner mellom AII-42 og TAS-20.....	12
3.3.3 Korrelasjoner mellom AII-42, OQ-45 og SCL-90-R	13
3.4 Prinsipalkomponentanalyse	14
3.5 Korrelasjoner mellom AII-42 og IIP- 64	15

4. Diskusjon og konklusjon.....17

5. Referanser.....18

1. Innledning

Emosjoner har siden Darwin blitt sett på som en from for adaptiv fungering hos mennesker og dyr. Han inkluderte dem i sin evolusjonsteori etter at han gjennom observasjoner oppdaget at det var mange fellestrekk mellom ulike pattedyrarters måter å uttrykke følelser på (Darwin, 1872). Evolusjonslæren har som grunnleggende antagelse at overlevelse og reproduksjon er de overordnede målene for dyr og mennesker. Emosjoner, påpekte Darwin, må være noe som hjelper oss med disse målene. Over 140 år senere har synet på følelser som tilpassede signaler som motiverer, gir retning, organiserer og bidrar til å skape mening blitt et perspektiv i flere teoretiske retninger i psykologi. Emosjonsfokusert terapi (Greenberg, 2017), emosjonsfokusert kognitiv terapi (Berge 2008), emosjonsfokusert par-terapi (Johnson , 1999) og affektbevissthetsmodellen (Monsen & Monsen. 1999) er noen eksempler på dette. I tråd med denne utviklingen har det blitt et stadig vanligere syn blant psykologer og forskere at vanskeligheter med opplevelse og uttrykk av følelser utgjør en viktig del av psykiske problemer (Solbakken, Hansen, Havik, & Monsen, 2011) og relasjonelle problemer (Johnson, 1999). Affektintegrasjon, affektbevissthet (Monsen & Monsen, 1999), emosjonsregulering (Izard et al., 2011) og emosjonell prosessering (Greenberg, 2017) og andre begreper er alle helt eller delvis laget for å sette ord på de ulike og individuelle måtene vi takler og håndterer følelser på. I dette perspektivet er det ikke eksistensen av følelser, men hvordan man håndterer og takler dem som er kilden til individuelle og relasjonelle vansker og psykisk sykdom og ubalanse.

1.1 Følelse, affekt, emosjoner og grunnleggende affekter

Begrepene følelse, emosjon og affekt brukes ofte ulikt i litteraturen og tillegges ulikt innhold og betydning. Noen bruker uttrykkene om hverandre mens mange teoretikere har spesifikke rammeverk der affekt, følelse og emosjon defineres forskjellig (Tracy & Randles, 2011). Ulike teoretikere argumenterer også på hver sine måter for hvordan man skal definere en grunnleggende følelse eller affekt. De fleste teoretikerne er imidlertid enige om at en affekt er grunnleggende dersom man finner den på tvers av arter eller man finner at spesifikke nevronale strukturer er knyttet til en følelse (Tracy & Randles, 2011). Nyere hjerneforskning har imidlertid funnet at det er stor likhet på aktivering i hjernen på tvers av hvilke teoretiske begreper som ligger bak operasjonalisering (Ochsner & Gross, 2014).

1.2 Affektbevissthetsmodellen

I et perspektiv hvor måten man håndterer følelser på sees som en kilde både til psykisk trivsel og sykdom kan man derfor lett tenke at det er nyttig, både til forskning og bruk i klinikk, å ha et redskap som operasjonaliserer og måler denne evnen til nettopp å håndtere følelser. Det er dette arbeidet denne oppgaven bygger på.

Monsen & Monsen lanserte sitt redskap affektbevissthetsintervjuet allerede i 1996, sammen med en modell for å beskrive hvordan man takler følelser: affektbevissthetsmodellen. I denne oppgaven tar jeg utgangspunkt i og bygger på denne samt AII The Affect Integration Inventory av Solbakken og Monsen (2013).

Affektbevissthet (AB) eller affect consciousness blir beskrevet av Monsen & Monsen, 1996 som et individs kapasitet til bevisst å observere, tåle, reflektere om og uttrykke følelser. God affektbevissthet er kjennetegnet ved at man har evne til å bruke følelser til adaptive formål både på bevisste og ubevisste nivåer. Disse affektilstandene sees på som grunnleggende, biologisk funderte responser som kan variere i intensitet og varighet og som også kan organiseres i svært individuelle mønstre eller scripts (Solbakken et al., 2011).

Affektbevissthetsmodellen bygger på grunnforskning om affekt, på Tomkins modell for affekt og nyere selvspsykologi. Tomkins hevdet at mennesket har åtte distinkte grunnemosjoner og at hver av disse hadde et fysiologisk reaksjonsmønster og ytre uttrykk (Tetzchner, 2001). Noen av følelsene i Tomkins modell passer godt overens med affektbevissthetsmodellen men idet Tomkins ser for seg skyld og skam som essensielt like følelser er de to ulike affekter i affektbevissthetsmodellen og også følgende i AII 2.0 og AII-42.

Affektbevissthetsmodellen beskriver affekter, deres rolle, opphav og funksjoner noe mer detaljert enn andre modeller (Solbakken, Hansen & Monsen, 2011). Mange studier har vist nytteverdien av modellen og rammeverket for den både i klinikk og i forskning (Solbakken et al., 2012, Monsen & Monsen, 1999, Lech, Anderson & Holmquist 2012, Gude, Monsen & Hoffart 2001, Holmquist, 2008).

1.3 Affektbevissthetsintervjuet

I artikkelen *Affects and affect consciousness* fra 1996 introduserte Monsen & Monsen skalaer for systematisk å kunne vurdere affektbevissthet ved hjelp av affektbevissthetsintervjuet (ABI). Vurderingen ble foretatt ved hjelp av et semistrukturert intervju der affektbevissthet er oppdelt i affektopplevelse og affektuttrykk. Affektopplevelse er videre delt i to:

oppmerksomhet om affekt og toleranse for affekt. Affektuttrykk er også vurdert ut fra to aspekter: emosjonell uttrykksevne og konseptuell uttrykksevne. Disse skalaene svarte til 11 affekter: interesse, glede, frykt, sinne, skam, forakt, avsky, tristhet, sjalusi, skyld og ømhet. I utførelsen av affektintervjuet stiller en trent intervjuer spørsmål fra de ulike nivåene av affektoplevelse og affektuttrykk til hver og en av de elleve spesifikke affektene i affektbevissthetsmodellen. Affektbevisstheten til intervjuobjektet blir bedømt ved at intervjueren skårer intervjuet etter et sett med regler (Solbakken et. al, 2011).

For hver affekt stiller intervjueren intervjuobjektet spørsmål om:

- a) i hvilke situasjoner affekten blir aktivert,
  - b) hvordan intervjuobjektet blir klar over og gjenkjenner affekten,
  - c) hvordan affekten påvirker intervjuobjektet og hvordan intervjuobjektet håndterer/takler affekten, samt hvilken informasjon intervjuobjektet trekker fra affekten,
  - d) i hvilken grad affekten blir uttrykt nonverbalt (og i hvilken gradintervjuobjektet er klar over ufrivillig og aktiv nonverbal respons),
  - e) i hvilken grad og hvordan affekten blir uttrykt verbalt
- (Solbakken et. Al, 2011).

Siden testen først ble introdusert har mange tatt i bruk en revidert modell av affektbevissthetsintervjuet der avsky og forakt ikke er inkludert. Et stort problem for økt bruk og utbredelse er at intervjuet tar lang tid å gjennomføre, ofte seks timer til intervju og skåring, samt tretti til førti timer med trening for intervjuere (Solbakken et al., 2017).

1.4 The Affect Integration Inventory AII

For å bøte på problemer knyttet til ressurskravene affektbevissthetsintervjuet krever og gjøre testing av affektbevissthet rimeligere og mer tilgjengelig, introduserte Solbakken og Monsen i 2013 spørreskjemaet *The Affect Integration Inventory (AII)*. Skjemaet er et middels langt selvutfyllingsskjema som har til hensikt å måle evne til å oppleve og uttrykk av de ni affektene som vanligvis undersøkes i affektbevissthetsintervjuet.

AII ble litt modifisert fra denne opprinnelige formen og fikk navnet AII 2.0. Solbakken, Rauk, Solem, Lødrup og Monsen lanserte i 2015 en studie for å validere AII 2.0 (Solbakken et al., 2017, Solem, 2015, Lødrup og Rauk, 2015). Solbakken og kolleger (2017) konkluderte med at AII 2.0 oppfylte akseptable krav til reliabilitet samt konvergent og diskriminant validitet sammenlignet med eksterne kriterier.

Solbakken og kolleger fant i studien (2017) signifikante korrelasjoner mellom

affektbevissthetsnivåer med AII 2.0 og nivåer av interpersonlige problemer i IIP-64. Korrelasjonene var både generelle hvor det var negativ sammenheng mellom affektbevissthet og interpersonlige problemer men også spesifikke korrelasjoner der nivåene affektbevissthet for unike følelser var ulikt assosiert med ulike interpersonlige problemer. Dette er interessant problemstilling i seg selv. Men siden denne oppgaven i all hovedsak handler om å undersøke validiteten og reliabiliteten til AII-42, vil jeg ikke gå i dybden på dette men behandle det som konvergerende og divergerende validitet for AII-42.

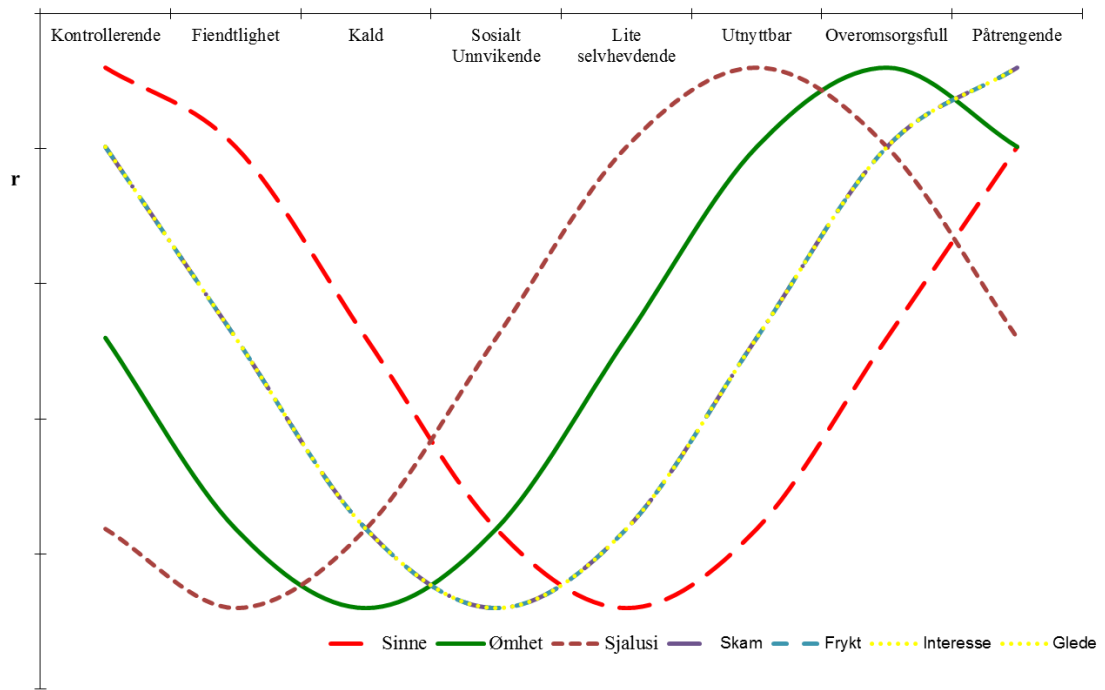
1.5 Hypoteser

I tråd med hva Solbakken og kolleger har rapportert (2017) forventer vi å finne:

- 1) AII-42 vil vise svært sterke sammenhenger med AII 2.0 og korrelasjonene kommer til å være sterkest for globalskåren og de skalaene som måler det samme (sinne og sinne, opplevelse og opplevelse osv)
- 2) AII-42 vil vise robuste negative korrelasjoner med ERQ- undertrykking
- 3) AII-42 vil vise robuste negative korrelasjoner med TAS DDF og DIF
  - 3.1) DDF vil korrelere sterkere med AII-42 uttrykk og DIF sterkere med AII-42 opplevelse
  - 3.2) EOT vil ha svakere sammenheng med AII-42
- 4) AII-42 vil vise robuste negative korrelasjoner med OQ-45 og SCL-90-R
- 5) Vi vil finne støtte for en differensiert struktur innad i AII-42 som passer inn med de unike affektene fremlagt i affektbevisshetsmodellen.
- 6) Vi vil finne ulike sammenhenger mellom ulike affekter i AII-42 og interpersonlige problemer i IIP-64. Se figur 1
  - 6.1) Skam, frykt, interesse og glede vil være sterkest negativt assosiert med sosialt unnvikende og motsatt minst negativt assosiert med påtrengende
  - 6.2) Sinne vil være sterkest negativt assosiert med lite selvhevdende og minst negativt assosiert med kontrollerende
  - 6.3) Ømhet vil være sterkest negativt assosiert med kald og minst med overomsorgsfull
  - 6.4) Sjalousi vil være sterkest negativt assosiert med fiendtlig og minst med utnyttbar

Figur 1. hypoteser om sammenhengen mellom affektbevissthet og interpersonlige problemer

2 Metode

Datamaterialet som er benyttet i denne oppgaven er grunnlaget for artikkelen «*Tell me how you feel and I will tell you who you are: first validation of the affect inventory*» som Solbakken ga ut i samarbeide med Lødrup, Rauk, Solem og Monsen tidlig i 2017. Materialet ble opprinnelig innsamlet av Lødrup, Rauk og Solem til bruk i deres hovedoppgaver i 2015 (Lødrup og Rauk, 2015) (Solem, 2015).

Solbakken et al.sin artikkel hadde blant annet til hensikt å validere affektbevissthets-spørreundersøkelsen AII i 112 ledds form, også kalt AII 2.0.

Etter resultatene av valideringen av AII 2.0 ville han undersøke om det var mulig å kutte ned antallet spørsmål i spørreskjemaet og finne ut hvilke konsekvenser det ville få for påliteligheten.

Det er det denne oppgaven skal forsøke å svare på.

Siden oppgaven baserer seg på datamateriale Solbakken og kolleger allerede har publisert en artikkel med er AII-42 således et hypotetisk konstrukt. Ingen av deltagerne i vår test har besvart AII i 42 ledds form. Vi har brukt statistiske analyser hvor vi har behandlet svar på de spørsmålene som inngår i AII-42 som en egen test, selv om deltagerne besvarte spørsmålene i den rekkefølgen som var i AII 2.0.

2.1 Utvalg og datamateriale

Utvalget i undersøkelsen datamaterialet i denne oppgaven er hentet fra var et ikke klinisk utvalg som ble rekruttert på forelesninger ved Psykologisk institutt ved Universitetet i Oslo og i valgfagklasser ved Nydalen videregående skole (Lødrup og Rauk, 2015).

Av de 310 spørreskjemaene de delte ut fikk de tilbake 157 som inngår i disse analysene. Dette tilsvarer en svarprosent på 50.6%. Utvalget hadde et aldersgjennomsnitt på 27.44 år med standardavvik på 15 og et aldersspenn på 16-90 år (Solem,2015). Respondentene bestod av 71,2% kvinner og hadde i gjennomsnitt 5.4 års høyere utdanning inkludert videregående skole, standardavviket var 3.3 og spennet var 0-13 (Lødrup og Rauk, 2015) (Solem, 2015).

2.2 Måleinstrumenter

I et forsøk på å undersøke konvergent og diskriminant validitet så vel som å undersøke sammenhenger mellom affektbevissthet og interpersonlige problemer og somatisering ble følgende seks måleinstrumenter brukt av Solbakken og hans kolleger (2017) : SCL 90 Symptom Checklist 90-R, OQ-O45 – Outcome Questionnaire 45, ERQ – Emotion Regulation Questionary, TAS-20 – Toronto Alexthymia Scale 20 og IIP-64 versjon C. Disse i tillegg til AII 2.0.

2.2.1 Affect Integration Inventory AII 2.0

AII 2.0 bygger som tidligere nevnt på affektbevissthetsmodellen og affektbevissthetsintervjuet. Hvert av leddene er et resultat av at utsagn fra 450 affektbevissthetsintervjuer som ble sortert, sammenfattet og kategorisert. Resultatet av denne prosessen ble AII 2.0. Skjemaet består av 112 ledd der hvert ledd er et utsagn om følelser som respondentene besvarer med en Likert-skala fra 0 (*stemmer ikke i det hele tatt*) til 9 (*stemmer helt*) (Solem, 2015). Spørsmålene er sortert i opplevelsesevne og uttrykksevne samt de spesifikke affektene tristhet, sinne, ømhet, skyld, frykt, skam, interesse, glede og sjalusi. I de sorterte utsagnene fra affektbevissthetsintervjuene var det få utsagn om avsky og forakt. Derfor ble disse følelsene ikke med på AII spørreskjemaet, hverken i AII 2.0 eller i den forkortede utformingen. Spørreskjemaet gir en global skåre, en opplevelsesskåre, en uttrykksskåre og skårer for hver affekt (Solem, 2015). Solbakken og kolleger (2017) rapporterte god validitet for skalaene i AII 2.0, med et unntak; skam hadde en Crobachs alpha på .57 som er litt lavere enn det standard .60 målet som normalt brukes som grense. Forskerne kommenterer i den samme artikkelen at dersom tre ledd ble fjernet fra skam kom den nye alphaverdien over .60.

2.2.2 Affect Integration Inventory short form AII-42

AII-42 er produktet av videre analyser på datamaterialet fra AII 2.0 hvor hensikten er å forkorte skjemaet og tiden det tar å svare på det for å gjøre det enda mer tilgjengelig og anvendelig.

AII-42 er svært lik AII 2.0 bortsett fra at det er kortere og består av 42 ledd. Hvert ledd er et utsagn tatt fra AII 2.0 og beskriver en opplevelse av eller uttrykk for affekt. Deltagerne kan i likhet med i AII 2.0 svare på hvert ledd ved hjelp av en ti (0-9) punkts Likert-skala.

AII-42 gir flere forskjellige mål som svarer til ulike deler av den målte variabelen affektbevissthet. Det mest overordnede av disse målene er globalskåren. Den er utregnet ved å lage et gjennomsnitt av alle de 42 skårene, med reverserte skårer for de 17 reverserte leddene. Globalskåren sier noe generelt om affektbevisstheten til den enkelte respondent. Denne skåren er basert på samtlige 42 ledd, og vi kan anta at den er betydelig mer statistisk robust enn de andre skalaene. På et mindre overordnet nivå finner vi i tråd med affektbevissthetsmodellen: opplevelse og uttrykk for affekt med 22 og 20 ledd respektivt. Opplevelsesskåren er en gjennomsnittsskåre for alle ledd som spør etter oppmerksomhet og toleranse for affekt. Uttrykksskåren regnes ut ved å ta et gjennomsnitt av alle ledd som spør etter emosjonell og begrepsmessig uttrykksevne. Mer spesifikt har vi 4-5 ledd som tilsvarer hver av affektene tristhet, sinne, ømhet, skyld, frykt, skam, interesse, glede og sjalusi. Det regnes gjennomsnitt av hver av disse kategoriene og resultatene av dette er de spesifikke affektskårene. Det er også mulig å regne ut enda mer spesifikke skårer hvor man både deler opp opplevelse og uttrykk for hver av de ulike affektene, for eksempel skamopplevelse, sinneuttrykk osv. Eksempel på ledd fra AII-42 er:

Jeg plages av altfor mye dårlig samvittighet. opplevelse av skyld.

Jeg greier ikke åpne opp for ømhet og nærhet med andre. Uttrykkelse av ømhet (skåret reversert).

2.2.3 IIP-64 versjon C, The Inventory of Interpersonal Problems

Den norske oversettelsen av IIP-64 ble benyttet som et mål på type og omfang av interpersonlige problemer (Lødrup og Rauk, 2015). Den er oversatt av Tore Stiles og Per Høglend og det er rapportert gode psykometriske egenskaper med denne testen (Monsen, Hagtvatn, Havik & Eilertsen, 2006). Interpersonlige problemer blir her målt langs to akser. Agens-aksen (agency axis) som går fra lite selvhevdende til dominerende. Tilhørighets-aksen (communion axis) går fra overomsorgsfull i en ende til kald og avvisende i den andre. Testen består av åtte oktanter med åtte ledd hver, der hver oktant står til en av åtte interpersonlige problemtyper. I den oversatte versjonen heter disse: sosialt unnvikende, kald, fiendtlighet, kontrollerende, påtrengende, overomsorgsfull, utnyttbar og lite selvhevdende.

2.2.4 TAS-20 – Toronto Alexithymia Scale 20

TAS 20 er et mye brukt spørreskjema utviklet av Bagby, Taylor og Parker (1994). Det har tjue spørsmål laget for å måle Aleksitymi, en tilstand kjennetegnet av vansker med å

gjenkjenne, differensiere, og beskrive emosjonelle tilstander samt en kognitiv stil som kjennetegnes av eksterne forklaringer og mangel på fantasi (Leweke et al., 2011).

Skjemaet skåres i forhold til tre skalaer som måler vanskeligheter med å beskrive følelser (TAS20-DDF), vansker med å oppdage følelser (TAS20-DIF) og eksternt orientert tenkning (TAS20-EOT). Hvert ledd er en påstand som blir skåret fra 5 (svært enig) til 1 (svært uenig). Den norske utgaven som ble brukt i undersøkelsen er oversatt Stine Elisabeth Vogt, Per-Magnus Thompson og Morten Jensen, og utprøvd av de to sistnevnte.

2.2.5 ERQ – Emotion Regulation Questionary

Emotion Regulation Questionnaire, forfattet av Gross & John (2003), er en ti-ledds spørreundersøkelse som har til hensikt å måle ulike strategier for å regulere egne følelser. Skjemaet har ledd som skal måle kognitiv revurdering av følelser og undertrykking av følelsesuttrykk ved hjelp av at respondenten skal ta stilling til utsagn av typen: *Når jeg ønsker å oppleve mer positive følelser (slik som glede og hygge), så endrer jeg det jeg tenker på,* (kognitiv revurdering), og utsagn av typen: *Jeg kontrollerer følelsene mine ved å ikke uttrykke dem,* (undertrykking av følelsesuttrykk). Påstandene besvares på en sju punkts Likert-skala 1-7

Kognitiv revurdering måles på skalaen Emotional Reappraisal (ERQ-ER) og undertrykking av følelser måles i skalaen Expression Supression (ERQ-ES).

Skjemaet forelå ikke på norsk før den opprinnelige AII studien av Solbakken og kolleger og ble derfor oversatt fra engelsk til norsk av Ole André Solbakken, Anders Solem, Mari Rauk og William Lødrup (Lødrup og Rauk, 2015).

2.2.6 OQ-O45 – Outcome Questionnaire 45

OQ-45 er et skjema laget for å måle endringer av individuelt velvære i terapi på en kostnaddseffektiv måte. Individuelt velvære er her operasjonalisert som ulike nivåer av og ulike symptomtrykk, interpersonlig fungering og rollefungering (Lambert et al., 1996).

Deltagere besvarer skjemaet ved å gradere utsagn fra 0 (aldri) til 4, (alltid).

Lambert og kolleger rapporterte gode psykometriske egenskaper for testen i samme artikkel. Denne testen er kanskje den mest brukte indikatoren på psykiske plager, symptomer og dysfunksjon i psykoterapi-forskning (Solbakken et al., 2017).

Den norske versjonen viser også tilfredsstillende psykometriske egenskaper til disse formålene (Lødrup og Rauk, 2015).

2.2.7 SCL 90 Symptom Checklist 90-R

SCL-90-R er et nitti-ledds selvrapporteringskjema som har til hensikt å reflektere psykologiske symptommønstre hos klienter. Skjemaet brukes ofte summerende, som en indikasjon på generell psykisk tilstand siden den måler både bredde av symptomer og intensitet av plager og akseptabel reliabilitet og validitet (Bergins & Garfield, 2004, p 109-120). Leddene skåres av deltagerne på en Likert-skala fra (ikke i det hele tatt) 0 til 4 (veldig mye). Skjemaet har ni underkategorier: konsentrasjonsvansker, angst, fobisk angst, depresjon, somatisering/kroppslige plager, interpersonlig sårbarhet/overfølsomhet, sinne/raseri, paranoiditet og fremmedgjøring/psykosisisme.

2.3 Analyser

Analyseprogrammet IBM SPSS-24 ble brukt til alle analysene.

Først beskrev vi deskriptive data og undersøkte reliabilitet for AII-42 i form av Cronbachs alpha.

Deretter sammenlignet vi resultatene fra AII 2.0 med AII-42 ved hjelp av korrelasjonsanalyse. Globalskårene og skårene for opplevelse, uttrykk og de spesifikke affektene fra AII 2.0 ble sammelignet med globalskåren og skårene for uttrykk, opplevelse og spesifikke affekter i AII-42.

Etter dette brukte vi rotert faktormatrise på skårene for opplevelse og uttrykk av ulike affekter målt i AII-42 for å undersøke om de ulike konseptuelle skalaene i affektbevissthetsmodellen kommer ut som egne faktorer.

Vi korrelerte så AII-42s subskalaer med eksterne mål. Totalskårene og skårene for opplevelse, uttrykk, sinne tristhet, ømhet, skyld, skam, sjalusi, interesse, tristhet og frykt fra AII-42 ble sammenlignet med ERQ, TAS-20, OQ-45 med respektive subskalaer samt SCL-90-R totalskåre.

Vi undersøkte også sammenhenger mellom IIP-64s oktanter: sosialt unnvikende, kald, fiendtlighet, kontrollerende, påtrengende, overomsorgsfull, utnyttbar og lite selvhevdende og AII-42s subskalaer tristhet, sinne, ømhet, frykt, skam, interesse, glede og sjalusi.

3 Resultater

3.1 AII-42 Deskriptiv statistikk og reliabilitetsestimat

Vi var interessert i finne ut hvorvidt AII-42 kan erstatte AII 2.0.

For at dette skal være overhode mulig måtte AII-42 vise akseptable psykometriske egenskaper.

Videre ville vi se etter hovedsaklig negative korrelasjoner med de andre måleinstrumentene for å gi konvergent validitet. Vi ville også se etter svakere og positive korrelasjoner som kan gi diskriminant validitet.

Tabell 1 viser gjennomsnitt, standardavvik, range og indre konsistens med Cronbachs alpha. Cronbachs alpha verdiene viser akseptabel konsistens for samtlige skalaer på AII-42 og særlig gode nivåer for globalskåren, uttrykk og opplevelse.

Tabell 1: *AII-42 Deskriptive data og reliabilitetsestimat*

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Range	α
Global	5.90	1.13	2.65-8.27	.916
Uttrykk	5.68	1.18	2.53-8.26	.839
Opplevelse	6.04	1.21	2.04-8.52	.871
Skyldfølelse	6.12	1.52	1.40-9.00	.712
Frykt	4.76	1.65	1.20-8.40	.678
Ømhet	6.42	1.74	1.75-9.00	.815
Sinne	5.82	1.46	1.80-9.00	.703
Tristhet	6.00	1.60	1.80-9.00	.737
Skam	5.28	1.67	0.80-8.50	.692
Iver	6.41	1.67	1.00-9.00	.857
Glede	6.44	1.88	1.00-9.00	.862
Sjalusi	5.90	2.11	0.00-9.00	.772

N = 156-157 α = Cronbachs alpha

3.2 Korrelasjonener mellom AII 2.0 og AII-42

Tabell 2 Korrelasjoner mellom AII 2.0 og AII-42

AII-42	AII 2.0											
	Global	Opplevelse	Uttrykk	Tristhet	Sinne	Ømhet	Skyld	Frykt	Skam	Iver	Glede	Sjalusi
Global	.971**	.910**	.898**	.720**	.626**	.762**	.635**	.705**	.717**	.764**	.847**	.446**
Opplevelse	.939**	.943**	.734**	.640**	.662**	.673**	.672**	.754**	.725**	.725**	.822**	.405**
Uttrykk	.864**	.732**	.970**	.726**	.506**	.737**	.512**	.556**	.702**	.702**	.745**	.390**
Tristhet	.630**	.514**	.751**	.887**	.355**	.603**	.347**	.402**	.508**	.508**	.561**	.059
Sinne	.521**	.518**	.419**	.330**	.871**	.256**	.425**	.289**	.308**	.308**	.366**	.235**
Ømhet	.721**	.627**	.772**	.564**	.361**	.954**	.435**	.423**	.478**	.554**	.598**	.207**
Skyldfølelse	.640**	.610**	.570**	.377**	.437**	.461**	.895**	.473**	.456**	.422**	.448**	.195*
Frykt	.743**	.729**	.615**	.607**	.407**	.527**	.391**	.891**	.573**	.502**	.599**	.262**
Skam	.623**	.585**	.574**	.415**	.382**	.387**	.419**	.516**	.851**	.372**	.523**	.237**
Iver	.608**	.533**	.643**	.446**	.248**	.464**	.257**	.391**	.411**	.881**	.675**	.168*
Glede	.770**	.713**	.740**	.564**	.392**	.625**	.407**	.528**	.499**	.711**	.958**	.200*
Sjalusi	.507**	.538**	.337**	.175**	.319**	.286**	.235**	.291**	.275**	.275**	.291**	.918**

Pearsons r . $N=154$ * $p < .05$ ** $p < .005$

Tabell 2 viser korrelasjonene mellom globalskåren, opplevelse, uttrykk og gjennomsnittsskårene for de spesifikke affektene fra AII 2.0 og AII-42. Tabellen viser at vi hovedsaklig fant sterke positive korrelasjoner mellom de ulike skalaene i AII-42 og AII 2.0. Samtlige skalaer i AII-42 var sterkest korrelert med sin motpart i AII 2.0. Deretter var de fleste skalaene sterkest korrelert med totalskåren og sterkt korrelerte til både uttrykk og opplevelse. Vi kunne også lese at enkelte affekter kunne se ut til å ha sterkere sammenheng med hverandre, for eksempel så vi at særlig iver og glede korrelerte sterkere med hverandre enn noen andre enkeltaffekter. Motsatt så vi også at sjalusi og sinne hadde lavere korrelasjoner med de andre affektene og total-affektbevissthets-skåren.

3.3 Korrelasjoner mellom AII-42 og eksterne mål

Tabell 3 Korrelasjoner mellom AII-42 og eksterne mål del I

	ERQ Revurdering	ERQ Undertrykking	TAS Total	TAS DDF	TAS DIF	TAS EOT
Tristhet	-.098	-.519**	-.575**	-.649**	-.494**	-.211**
Sinne	.025	-.196*	-.328**	-.321**	-.375**	-.054
Ømhet	-.049	-.445**	-.474**	-.513**	-.323**	-.303**
Skyld	.200*	-.190*	-.472**	-.422**	-.444**	-.223**
Frykt	.064	-.298**	-.537**	-.582**	-.564**	-.088
Skam	.054	-.181*	-.351**	-.443**	-.383**	.014
Iver	.047	-.355**	-.404**	-.465**	-.251**	-.265**
Glede	.128	-.416**	-.480**	-.516**	-.462**	-.138
Sjalusi	.088	-.134	-.281**	-.234**	-.295**	-.116
Opplevelse	.159*	-.343**	-.571**	-.577**	-.602**	-.131
Uttrykk	-.004	-.499**	-.645**	-.714**	-.514**	-.302**
Total	.092	-.446**	-.644**	-.678**	-.597**	-.226**

Pearsons r . $N=154$ * $p < .05$ ** $p < .005$

3.3.1 Korrelasjoner mellom AII-42 og ERQ

Tabell 3 viser AII-42 med subskalaer korrelert med ERQ og TAS-20 med subskalaer. Vi fant at affektbevissthet på nesten alle nivåer var signifikant negativt korrelert med undertrykking av følelser, men i liten grad hadde sammenheng med revurdering av følelser. Et unntak var sjalusi der ingen signifikant korrelasjon ble funnet. Skyld og opplevelse var de eneste følelsenevi fant hadde en svak positiv korrelasjon med revurdering.

3.3.2 korrelasjoner mellom AII-42 og TAS-20

Aleksitymi-skalaen TAS-20 viste milde til moderate negative korrelasjoner med samtlige nivåer av affektbevissthet både for totalskalaen, vansker med å beskrive følelser (TAS DDF) og vansker med å gjenkjenne følelser (TAS DIF). Eksternt orientert tenkning (TAS EOD) viste stort sett å ha lavere korrelasjoner og delvis ikke-signifikante korrelasjoner med affektbevissthet, både totalt og med subskalaene enn både vansker med å gjenkjenne og beskrivelse av følelser. Vi fant også at vansker med å beskrive følelser så ut til å ha sterkere negativ sammenheng med uttrykksevne enn med opplevelsessevne, og motsatt at vansker med

å gjenkjenne følelser hang mere sammen med opplevelse på AII enn med uttrykk.

Tabell 4 Korrelasjoner med eksterne mål del II

	OQ 45 Total	OQ 45 symptomer	OQ 45 interpersonlige problemer	OQ 45 Sosial rolle	SCL 90 Snitt
Tristhet	-.432**	-.414**	-.453**	-.266**	-.309**
Sinne	-.310**	-.313**	-.310**	-.166*	-.111
Ømhet	-.374**	-.338**	-.447**	-.219**	-.067
Skyld	-.430**	-.410**	-.452**	-.270**	-.266**
Frykt	-.635**	-.624**	-.539**	-.491**	-.356**
Skam	-.473**	-.456**	-.468**	-.314**	-.172*
Iver	-.285**	-.288**	-.267**	-.176*	-.095
Glede	-.607**	-.604**	-.574**	-.381**	-.314**
Sjalusi	-.276**	-.250**	-.296**	-.201*	-.077
Opplevelse	-.704**	-.695**	-.672**	-.455**	-.322**
Uttrykk	-.482**	-.454**	-.503**	-.319**	-.232**
Total	-.645**	-.625**	-.638**	-.420**	-.296**

Pearsons *r*. N=154 *p<.05 **p<.005

3.3.3 Korrelasjoner mellom AII-42, OQ-45 og SCL-90-R

Vi fant generelt moderate negative korrelasjoner mellom affektbevissthet, både totalt og for opplevelse og uttrykk samt de spesifikke affektene, og OQ-45 totalt og for alle subskalaer.

Den negative sammenhengen så ut til å være mer uttalt for symptomtrykk og interpersonlige problemer enn for sosial rollefungering. Forskjellene var imidlertid ikke store og vi testet ikke om ulikhetene var signifikante.

Symptom Checklist- 90 viste moderat signifikant negativ korrelasjon med totalskåren på affektbevisshetsspørreskjemaet men sammenhengen så svakere og mindre robust ut enn korrelasjonene med OQ-45 og var ikke signifikant for fire av de spesifikke affektene.

3.4 Prinsipalkomponentanalyse

Tabell 3. Faktorladninger for enkeltaffekter i AII-42

	1	2	3	4	5	6	7	8
Iver O	.707	.154	.080	.139	.193	.094	.118	.100
Iver U	.690	.218	.001	.016	-.053	.180	.108	.525
Glede U	.603	.243	.049	.079	.166	.164	.320	.134
Glede O	.540	.375	.141	.275	.364	.080	.021	-.047
Trist U	.225	.728	-.037	.176	.038	.141	.213	.125
Frykt U	.176	.605	.168	.005	.174	.029	.093	.194
Trist O	.221	.436	-.062	.179	.079	.388	.229	-.005
Sjalusi O	.157	-.061	.844	.070	.058	.082	.025	.055
Sjalusi U	-.034	.168	.807	.094	.110	.011	.062	.031
Sint O	.106	.105	.146	.730	.180	.159	-.029	.023
Sint U	.080	.094	.023	.674	.042	.067	.073	.115
Skam O	.087	.095	.064	.138	.734	.070	.128	.120
Frykt O	.289	.170	.149	.099	.593	.288	-.093	.049
Skyld U	.113	.169	.062	.097	.111	.769	.118	.062
Skyld O	.168	-.045	.106	.367	.322	.535	.209	.062
Øm U	.251	.333	.071	.014	.021	.261	.821	.115
Øm O	.254	.380	.157	.174	.263	.132	.409	.087
Skam U	.219	.221	.101	.195	.203	.051	.101	.741
Eigenvalue	6.291	1.79	1.45	1.17	1.12	1.00	0.81	0.74
% av varians	34.95	9.95	8.05	6.52	6.21	5.58	4.52	4.14

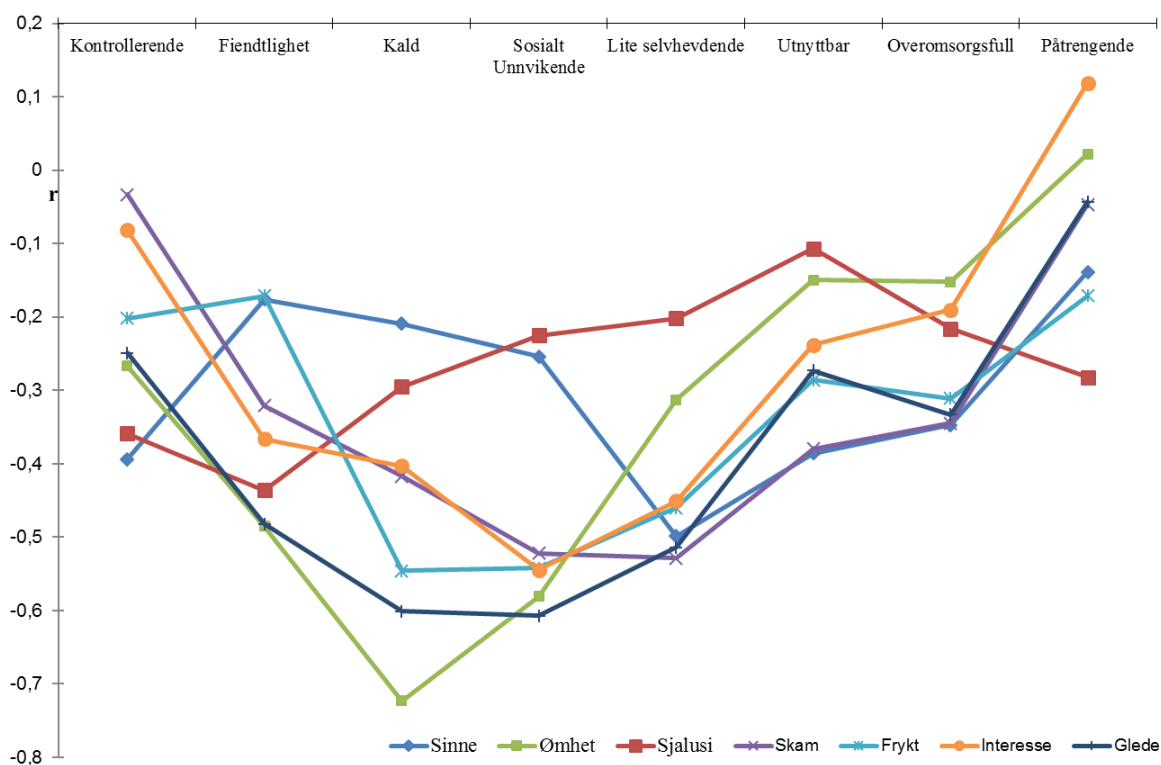
Kommentar: Metode: Prinsipalkomponentanalyse, SPSS ble programmert til å trekke ut 8 faktorer. Totalt 79.92% av varians ble forklart med 8 faktorer. U=Uttrykk, O=Opplevelse

Denne testen ble gjort flere ganger etter undersøkelser av scree plotet med ulikt antall faktorer men kun den med åtte faktorer blir rapportert her. Vi fant at den sterkeste faktoren, Faktor 1 hovedsakelig lastet på glede og iver. Faktor 2 lastet på tristhet og frykt uttrykk. Frykt opplevelse ladet sterkest på Faktor 5 sammen med opplevelse av skam, mens uttrykk av skam alene ladet mest på faktor 8. Sjalusi, sinne, skyldfølelse og ømhet kom ut med egne faktorer; Faktor 3,4,6 og 7 respektivt. For de fleste affektene kan vi si at dette støtter opp under

modellen med diskrete affektkategorier.

3.5 Korrelasjoner mellom AII-42 og IIP 64

Figur 2 Korrelasjoner mellom AII-42 og IIP-64 oktanter

Som antatt i hypotesene fant vi at skam, interesse og glede hadde sine laveste negative korrelasjoner i den påtrengende oktanten. Frykt var også relativt lavt korrelert med påtrengende men var enda lavere på fiendtlighet. Glede og interesse hadde begge sine sterkeste negative korrelasjoner med sosialt unnvikende. Skam var i likhet med sinne mest negativt assosiert med manglende selvhevdelse.

Ømhet var som predikert sterkest negativt korrelert med sosiale problemer knyttet til sosial unnvikenhet, og viste kun en svak negativ korrelasjon med overomsorgsfullhet som forutsakt, men den minst negative korrelasjonen var med påtrengende. Sjalusi var som forventet sterkest negativt korrelert med fiendtlighet og svakest korrelert med utnyttbarhet.

Vi fant imidlertid ikke støtte for at sinne var lavt korrelert med kontrollerende, sinne var faktisk den affekten som hadde mest negativ korrelasjon med kontrollerende oktanten av de syv affektene vi sammenlignet her

4 Diskusjon og konklusjon

I denne oppgaven har jeg forsøkt å undersøke om AII-42 er et gangbart redskap for måling av affektbevissthet. Vi har sett at AII-42 har vist god intern reliabilitet og har støtte fra korrelasjonsanalyser med eksterne mål for å si at AII-42 har divergent og konvergent validitet i tråd med forgjengeren AII 2.0. En mulig begrensning er at studien bygger på data fra en annen test, at ingen av våre 157 deltagere har tatt AII-42 kan helt klart ha påvirket resultatene. Det er ikke utenkelig at folk svarer annerledes på et 42 ledds spørreskjema enn på et 112 ledds spørreskjema. For å teste dette ut burde fremtidig forskning ta AII-42 i bruk slik at vi får flere reelle datapunkter. Vi fant delvis støtte for den interne teoretiske strukturen i affektbevissthetsmodellen som bare gjør dette skjemaet enda mer aktuelt siden affektbevissthetsmodellen og påfølgende AII-42 differensierer mellom ulike affekter i større grad enn andre følses rammeværk.

Referanser

Bergin & Garfield Handbook of psychotherapy and Behavior Change 5th ed. 2004

Berge, T, Repål, A. (red) (2008). *Håndbok i kognitiv terapi*. 2. utg. Oslo: Gyldendal Akademisk

Darwin, C. (1872). *The Expression of the Emotions in Man and Animals*: John Murray.

Greenberg, L.S. (2017). *Emotion- Focused Therapy- revised edition*, Washington: American Psychological Association

Gross, J. J. & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of personality and social psychology*, 85(2), 348.

Gude, T., Monsen, J. T., & Hoffart, A. (2001). Schemas, affect consciousness, and cluster c personality pathology: A prospective one-year follow-up study of patients in a schema-focused short-term treatment program. *Psychotherapy Research*, 11, 85–98.

Holmqvist, R. (2008). Psychopathy and affect consciousness in young criminal offenders. *Journal of Interpersonal Violence*, 23, 209–224.

Izard, C. E., Woodburn, E. M., Finlon, K. J., Krauthamer-Ewing, E. S., Grossman, S. R., & Seidenfeld, A. (2011). Emotion knowledge, emotion utilization, and emotion regulation. *Emotion Review*, 3(1), 44-52. doi: 10.1177/1754073910380972

Johnson, S. M. (1999) Emotionally focused couple therapy i J. Donovan (ed.) *Short-term couple therapy*. New York: Guilford Press

Lambert, M. J., Burlingame, G. M., Umphress, V., Hansen, N. B., Vermeersch, D. A., Clouse, G. C. & Yanchar, S. C. (1996). The reliability and validity of the Outcome Questionnaire. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 3(4), 249-258.

- Lech, B., Andersson, G., & Holmqvist, R. (2008). Consciousness of own and others' affects: A study of the validity of a revised version of the Affect Consciousness Interview. *Scandinavian Journal of Psychology, 49*, 512–521.
- Lødrup & Rauk (2015). *Affektintegrasjon og relasjonelle problemer- En pilotstudie*. Oslo: Hovedoppgave ved Universitetet i Oslo, Psykologisk Institutt
- Monsen, J. T., Hagtvet, K. A., Havik, O. E. & Eilertsen, D. E. (2006). Circumplex structure and personality disorder correlates of the Interpersonal Problems Model (IIP-C): Construct validity and clinical implications. *Psychological assessment, 18*(2), 165.
- Monsen, J. T. & Monsen, K. (1999). Chapter 20 Affects and Affect Consciousness: A Psychotherapy Model Integrating Silvan Tomkins's Affect-and Script Theory Within the Framework of Self-Psychology. *Progress in self psychology, 15*, 287-306.
- Ochsner, K. N., & Gross, J. J. (2014). The neural bases of emotion and emotion regulation: A valuation perspective. I J. J. Gross (Red.), *Handbook of emotion regulation* (2. utg., s. 23-42). New York: The Guilford Press.
- Solbakken, O. A. (2013). *Arbeid med følelser - integrerende element i psykoterapi God Psykoterapi: Et Integrativt Perspektiv* (s. 142-172): Pax Forlag.
- Solbakken, O.A. , Sandvik Hansen, R , Havik, O. E & Monsen, J. T. (2011) Assessment of Affect Integration: Validation of the Affect Consciousness Construct, *Journal of Personality Assessment, 93*:3, 257-265, DOI:10.1080/00223891.2011.558874
- Solbakken, O. A., Hansen, R. S., Havik, O. E. & Monsen, J. T. (2012). Affect integration as a predictor of change: Affect consciousness and treatment response in open-ended psychotherapy. *Psychotherapy Research, 22*(6), 656-672. 54
- Solbakken, O. A., Hansen, R. S. & Monsen, J. T. (2011). Affect integration and reflective function: clarification of central conceptual issues. *Psychotherapy Research, 21*(4), 482-496.

Solbakken, O. A. & Monsen, J. T. (2013). The Affect Integration Inventory, Version 2.0. .
Available from the Department of Psychology, University of Oslo.

Solbakken, O. A., Rauk, M., Solem, A., Lødrup, W., Monsen, J.T. (2017). Tell me how you feel and I will tell you who you are: First validation of The Affect Integration Inventory, Psykologisk.no/sp/2017/01/e2/

Solem, A. (2015). *Affektintegrasjon og Somatiske symptomer- en pilotstudie*. Oslo:
Hovedoppgave ved Universitetet i Oslo, Psykologisk Institutt

Tetzchner, S. von. (2001). *Utviklingspsykologi, Barne og ungdomsalderen* (s. 365-371) :
Oslo : Gyldendal Akademisk

Tracy, J. L., Randles, D. (2011) Four Models of Basic Emotions: A Review of Ekman and Cordaro, Izard, Levenson, and Panksepp and Watt. *Emotion review* 3(4), 397-405